

Maliku vžiga se kadilo,
Častí se z razuzdanostjo,
Posvetna slava je kormilo,
Vladar in raj in Bog — zlato;
Prevzetni prah nebesa moli:
Naj se godí po moji volji!

Na cvetnih tratah môga doma
Serca ne stiska prazni hrup,
Tje hrepenenje vsak dan roma
Tam je domá moj sladki up;
Tam klilo je veselje milo
In prosto serce v persih bilo.

Nè iščiva v posvetnem raju
Veselih, krasnih, srečnih dni,
Njegova sreča ni za naju,
Grenkost, življenja stud rodi;
Njegovo cvetje je medeno,
Al nosi v medu kal strupeno.

Tam so mi pele drobne tice
V zelenju, v cvetju pisanem,
Tam tekle bistre so vodice
Po pesku sipkem, bisernem,
Tam bilo v prosti sem naravi,
Kjer se resnica prosto javi.

Duha mori njegova rosa,
Cvet žlahtnega serca smodí,
Poslednjič pod zvenečo koso
Vsih rožic cvetje obleži,
In žalostna ostane ruša,
Poterta, prazna, bridka duša.

Kjer prosti duh se prosto širi,
Serca britkosti ne moré,
Veselje žuborijo viri,
Visoke pesme se glasé;
Tam je življenja dan jasneji,
Nebo nad zvezdami svitleji.

Nebeška sreča ne kraljuje,
Kjer strasti se šopirijo,
Presladki serčni mir zdihuje
Pod preobilno sladnostjo,
Kdor se v posvetnosti vpijani,
Serce in dušo svojo rani.

Razsvitlja ga človeku vera,
Zlatí ga sladko upanje,
Ljubezni roka ga odpera,
Mu vžiga mile zvezdice;
Prijazno se nad njim igrajo,
V višavi jasni lésketajo.

Ah! tam je hrepenenje moje,
Tam raj zgubljeni, dragi dom,
Tam sem sadilo upe svoje,
Ki želo nikdar jih ne bom,
Tam bi se v radosti topilo,
Z veselimi veselo bilo!

Zlató pa sir.

(Konec.)

Ko sem htel zanížati, mi jame Čuk takole šeptati na uho:
„Spoznal sem, da bi bila Rezijanka zame prav pripravna nevesta;
ona zna jezike in tudi gosposki kuhati; že samo zavoljo nje bi kerčmo
zidal. Tudi domače opravila zna, še celo sir delati, pa tudi terdna
žena bo in stavim, da nese rjuho sena ravno tako daleč, kakor bodi
si ktera gorjanka. Kaj dé, če je pregosposko izrejena, saj sem jaz
že tudi z gospôdo opraviti imel, in vem se obnašati. Ona je pa že
tudi lonce vozila, kaj tacega jaz vendar še nisem. Pa v današnjih
časih smo si sicer vsi stanovi bolj enaki, kmetje postanejo visoki
gospodje, kralji in velikaši pa pridejo ob kraljestva in čast, in mar-
sikteri tudi na beraško palico, ki je včeraj še berače pretepal pred
svojim gradom. Zjutraj precej bom dekletu razodel svoje misli in
namene, in prebito je ona neumna, ako pravi, da ni mojih misel“.

Odgovorim mu: „Kako boš kerčmo zidal, ker nimaš denarja, in si za gosposkega kerčmarja ravno tako pripraven kakor krava za sedlo? Kako te bo Rezijanka vzela, ko zate mara kot za lanski sneg? Ni čuda, da se ti vsi ljudje smejajo“.

Čuk me pa zaverne: „Ne mislite, da sem berljav; vse sem premislil, kar sem govoril, tudi vem bolje kakor vi, kaj je kerčmarju treba, in koliko kerčma velja. Recite pa, kar hočete, Rezijanka bo vendar moja, in izmislil sem, kako jo bom dobil. V saboto bom šel v Videm, ker imam nekaj lepih kannov nabranih; ko nazaj pridem, bom pa planšarici povedal, da se je mladi Stazič oženil, ali res ali ne, mi je pač malo mar. To jo bo vjezilo, in sram jo bo verniti se v Videm. Prišel bo pa sveti Mihel, ko bo treba nazaj v Bovec k težkemu jesenskemu delu. Takrat bom stopil k nji in ji rekel: Ljuba moja! Videmljan je tebe zapustil, ti pa zapusti Bovčana, pojdi raji v Bohinj, kjer je delo laže, zaslužek veči, in če se zastopiva, se znava v kratkem poročiti. Ona bo pa malo pomislila, pa mi bo roko stisnila in djala: Andrej, pa me pelji v Bohinj, pred altar se bova pa oba. Nalegal sem jo pa že zdaj nekoliko, ko sem rekel, da se bo zlatar precej oženil, tega nisem nikjer slišal, akoravno sem govoril z marsikterim“.

„Ali te ni sram lagati, se ti dekle nič ne smili?“ ga uprašam.

„Ako bi nalašč lagal, bi bilo se ve da gerdo. Pa iz zgolj dobrega namena resnico le malo zavijam. Moj namen je Lahinji pripravnega moža dobiti. Ta mož sem pa sam. Bogati zlatar pač ne bo revne kravarice v hišo jemal; tedaj ne škoduje, če pravim, da se je že oženil; bo vsaj njo poprej žalost minila. Kaj se bi mi pa smilila, ako sama pravi, da se ji dobro godi! Ravno na tanko po pravici res ne delam, pa zdaj je popačen ves svét; morebiti tudi ona ni nič bolja, tudi ona se laže in dela in govori kakor ji bolj prav pride, saj sem nedavno še mislil, da je tudi čaravnica“.

Za temi besedami me Čuk poprosi, naj zjutraj Rezijanko nekoliko pripravim na njegov ogovor, in ga pohvalim. Da je bilo besedi konec, sem mu obljubil, opomnivši ga, da se sicer ne pečam rad z dekliškimi in zakonskimi zadevami. Zdaj je pa mož odmolil in sladko zadremal.

Nebo je bilo prevlečeno, krotek dež je šumljal na deske moje spavnice, merzel vetrič se je igral z lasmi in senom. Iz stanú je pa še migljaj plamen skozi bruna, in pokalo je polenje; zdelo se mi je tudi, da čujem včasi globoke izdihljeje. Izlila je noč sveti tihi mir okrog in okrog po sterminah in dolinah čez neskončno naravo, revnemu človeku pa ni mogla vpokojiti nemira in težave.

Ko smo zopet izmencali spanje iz oči in premerte herbte k ognjišču tiščali, sem govoril, kakor sem obljubil, o Čukovih zadevah. Zavoljo tega me je Čuk pustil samega z Rezijanko v stanu. Vzel je žehtar, in obljubil je vse ovce sam pomlesti. Treba mi je pa bilo

razjasniti ne samo Čukovih namenov, ampak tudi zmešnjav, ki jih méni napraviti; tudi pripomoček se je moral iznajti, po katerem bi se overlo Čukovo ravnanje. Potolažil sem planšarico zastran mladega Staziča, razložil ji vse Čukove namene, in tudi to, kako močno se boji vraže in čaravnic. Morebiti mu moreva toliko začarati, da pride zopet k pameti, ali prav za prav k tisti pičli merici pameti, ki jo ima, kedar se ga ne prime kaka muha, ali kakor sam pravi, dobra misel. Čez dva dni se bo pa Čuk v Videm napotil, tedaj mu planšarica kaj naročiti vtegne.

K hudim rečem sva obsodila postrežljivega molzača. Ko stopi Čuk s polnim žehtarom v stan, Lahinja k višku plane, kot bi se htela vanj zakaditi; resastega pogleda ga pomeri od nog do glave in od glave do nog. Jaz sem se skoraj zasmel, Čuk je pa postal močno pohleven, s strahom prime za cedilo, skoraj trese se, ko mleko cedí in ga postavlja na polico.

Zdaj mu pa Rezijanka pred nos stopi, in ga s terdo besedo takole nagovori:

„Čuk, ti nesramni Čuk! Ali se ne bojiš pekla, da si tak hudobnež? Ali se mene ne bojiš? Veš, kdo sem? Sinoči še sem bila slaba revna ženica; danes sem pa mogočna: zapovedujem vetrovom, ognju in toči; tebe pa lahko precej v pekel pošljem, ako bi ne imela nekaj usmiljenja s tebó. Pa za hudobne naklepe in nesramne laži se moraš pokoriti, ako hočeš, da ti za vse žive dni ne škodujem, in če hočeš, da se sprijazniva, ker, vedi, moja prijaznost bi utegnila koristiti tebi in tvoji hiši. Naložim ti pa, da prideš v saboto k meni, da boš nesel ožemček Videmskemu zlatarju, lep ali zastrupljen ožemček, po katerem boš spoznal Stazičevo zvestobo. Ako te pa v saboto k meni ne bo, oslepel boš prihodnji teden.

Čuka so te besede k durim stiščale, tresel se je reva, in vem, da bi bil tudi obledel, ako bi imel obraz za to pripraven.

Še enkrat mu je planšarica zažugala, naj dela v svoj blagor, naj pazi, da ne oslepi. Na to smo pa kosili. Po kosilu se pa s Čukom napotiva proti dolini. Planšarica naju je nekaj časa spremljala, izročil sem ji Čukove černe bukve, in ji povedal, kako oblast imajo čez moža, in poslovil sem se od nje.

Dalj časa sva že cokljala po stermih mokrih stezah, ko Čuk spregovori, da ne verjame, da bi tako lepo dekle bila čaravnica, in misli, da sem ji jaz ovadil njegove laži in namene; jaz pa zakričim, kot bi bil zaboden: Primi me! Plašno se nazaj ozre, jaz sem pa komaj dihal, in roko sem položil na tisto stran persi, na kateri sem torbo imel. „Glej, zakličem po zraku kazaje, tam le tvoje bukve po zraku leté“. Čuk ni nič vidil, pa verjel je. Celo do doma se je bal čerhniti o Rezijanki; gledal je nazaj, kdaj bodo jele skale za nama leteti, zapenjal je kamižolo, klobuk je terdo na glavo pritiskal, da bi tudi njega Rezijanka ne udarila, kakor je mene, in mu še kaj

dražjega ne vzela, kakor černe bukve. Jaz sem mu pa razkladal, kako krotke in pohlevne so sicer dekleta laške kervi; pa kedar jih kdo razžali, so še bolj hudobne in kerviželjne kakor Lahi. Planšarica je velika čaravnica, ako celo iz zaklenjene torbe bukve jemlje. Čuka pa nobena moč ne more rešiti njene jeze in oblasti, kakor edino njegova pokorščina. S plaho vestjo in terdno voljo, da hoče v Videm popotovati, je prišel Čuk v dolino; jaz sem bil pa dokaj vesel, da sem zopet na ravnem polju, še bolj pa, da se bo Čuk kmalu rešil norosti, Rezijanka pa terpljenja. —

Teden je pretekel. Ležal sem neki popoldan na Savskem brodu pod hladno verbino senco, in dolgčas mi je nagajal. Bil sem v vasi edini prebivavec, nisem vidil človeškega obraza skoraj celi dan, z valovi, oblaki in verbami se pa ne da radovati. V brezmiselnem dolgočasu sem gledal v vertince valov; ker me poterka na ramo terda roka, bila je Čukova. „Usedi se k meni, prijatelj, pod senco verbovo, kjer nama valovi šumljajo in tiči žvergolijo, pa povej mi kaj o Videmskem romanji in o vili planinski“. Čuk sede, pa samo toliko, da mi reče klobuk vzeti in na Bistrico iti. Čakati ne vtegneva, po poti bo pa vse povedal. Kmalo sva bila na cesti proti Bistrici, hitro sva koračila, Čukova povest se je pa počasi vlekla. Tako se je glasila:

V saboto za rano, pravi Čuk, napolnim bisago s svitlim kamnjem, s pogačo in steklenico. O pravem času pridem v Bovčanov stan, da obljubo spolnim in se obvarjem hudega uroka. Planšarica me je pohvalila, dala mi je čudno kosilo, ki ga še nikoli poprej nisem jedel, in tudi takrat bi ga ne bil, ker bal sem se strupa, ako bi ona ne bila tudi pokusila. Ožemček, ki mi ga je izročila, je bil silno lep, rumenkast, z rožicami in serčki opisan, po sredi je pa imel precej širok pas, kakor bi bilo nekaj napisanega. Zavila ga je v rutico in zažugala mi je, naj ga nikomur ne pokažem ali pošlati pustim, ker kmalu bo umerl, kdor ga pošlata. Tudi zlatar bo kmalu umerl, ako ni ohranil obljubljenе zvestobe. Prav vesel sem bil, ko mi je rekla, da bom za ožemček bolje plačan, kakor za vse kamenje, in če ga srečno donesem v Videm, bo pozabljena njena jeza, in blagor bo prišel k moji hiši. Naglo mi je odriniti ukazala, pa ravno ko sem za odhod lulo prižigal, pride Bovčan kot po navadi vsako saboto, da sir odnese in prinese moke in soli. Čakati sem moral, da sva vkupaj hodila čez gore. Marsikaj sva se pogovarjala. On je dekle močno hvalil, kako je poštena in pridna, kako se je njegove hiše privadila. Pravil mi je, da jo njegov sin precej štima, odkar je k hiši prišla; in če se bo tudi zanaprej tako dobro obnašala, jo bo tudi v zakon vzel, saj ne gleda na veliko doto, ker ima denarja dovolj. Jaz sem pa precej v govorjenje prišel in odsvetoval sem možu, naj ne jemlje v hišo neveste, ki je čaravnica. Te besede so Bovčana močno osupnile, ni mi htel verjeti; ko sem mu pa resnico dokazal,

je z glavo kimal in sklenil je, koj o svetem Mišelu od hiše spoditi ptujo čaravnico. Ko pa v Videm pridem, razložim pred zlatarjem pisane kamna, on se je pa smejal in zaporedama jih je pometal na ulice; samo en kamen mu je dopadel, dal mi je dve dvajsetici zanj. Nekaj sem bil žalosten, nekaj jezen. Mislil sem, da je hudoben človek, in da mu bo že ožemček kmalu hudobe konec storil. Pomolim mu ga. Zavzet ogleduje novo stvar, obrača jo z dopadenjem. Pisanje okrog je prebral, kušoval je ožemček, veselja je poskakoval, mene je pa pod pasho prijel, v zgornico me je peljal in dobro pogostoval. Kar sem vedil, sem moral vse povedati o njegovi Silvii (ime mi ne dopade). Potem pa naglo pismo spiše, da naj ga Silvii izročim, daruje mi osem cekinov in prav vesel sem se vernil iz Vidma. Ko sem imel Videm za petami, se mi je vse zdelo kakor komedija, in da so me v Videm poslali na uro gledat; pa vendar za toliko cekinov grem na uro gledat celo v Rim. Gospod se mi je zdel malo neumen, da tako gorí za revno planšarico; tista Silvija se mi je pa zdela prekanjeno dekle, in prav privošim jo gospodiču, da ga bo vsaj nekoliko zbrihtala. Pa meni se ima zahvaliti, da je zvedil zanj. Ko pa pridem na domače gore in v Bovški stan, Silvija pismo še bolj poljubuje kakor on ožemček, celo solzé so ji stopile v oči, pa v pismu ni bilo nič žalostnega, ker tako živo se je gibala okoli ognjišča, tako me je hvalila, in kmalu bi bila še mene poljubila, kar bi se mi prav neumno zdelo. V plačilo moje postrežljivosti je vzela uhan iz ušesa, in mi ga je ponudila. Dolgo sem se ga branil, pa vzeti sem ga moral; potem sem jo pa prosil, naj mi ga še v uho vdene“.

Na to mi Čuk odvijé culico za culico, papirček za papirkčom, pokaže mi cekine in ceniti sem mu jih moral z uhanom vred.

Vesel tolike vrednosti Čuk nadaljuje: „Veselje nad gorskim življenjem me ni moglo doma deržati. Vzel sem pa zdaj namesto krampa in pikeljna sekiro in cepin, da bom, ker na zlatico ni več upanja, dreva pripravljaj za oglje, in mecesne sekal za doge pri kadéh. Bo'je in lože delo je to. Sekal sem pa na poti med Bovcom in unim stanom, ker gnala me je radovednost, ali bo prišel zlatar po Silvijo. In res davi zgodaj ga je Bovčan pripeljal. Roko sem podal gospodu in spremljal sem ga do stana. Za ognjiščem je planšarica sedela, oči je z rokami zakrivala in jokala je. Zlatar pa k nji stopi, jo dvigne in tako lepo sta se objela, da se je meni samemu milo storilo“.

Pri teh besedah sva bila na Bistrici, prva hiša je pa kerčma, in tamkej nad vodo v orehovi senci sedita dva gospôda, dve gospé. Komaj sem spoznal preoblečeno planšarico. Lepo je bila spremenjena, in vsak bi rekel, da dekle ni bila nikoli planšarica, tako je gosposki ustvarjena. Obličje je tako nježno, šaljivo gledajo oči, ki so pred kratkim solzele. Roke, ki so včeraj sir mencale, so tako drobne in krotke, in ponižna obleka, ktere se je včeraj ovčja dlaka deržala, se

je umaknila svilnati halji in obširni krinolini. Tudi njena govorica se mi je zdela spremenjena, in z očmi igrala in priklanjala se je kakor vedna, prava gospodična.

Gospa teta, ki so se čez Ljubljano pripeljali z drugim možem, Silvinim varhom, so gospodično jako zadovoljno pogledovali, in radi kaj popravljali na njeni obleki. Tudi gospod varh so Silvijo prav veselo pogledovali, menda jim je celo bolj dopadla kakor njihova soproga. Mladi Stazič je bil pravi mož lepega obraza, ves mož, ki se človeku ob enem ljubeznjiv in spoštljiv zdi, in do kterega se sme zaupanje imeti. Govorilo se je veliko, iz serca in veselo. Tudi smeha je bilo dovolj. Čuk posebno nam je dokaj smeha prizadel, nar več pa gospej, ki so se tako sladko smejali. Smilil se mi je že tovarš iz planin.

Kar ustane gospodična, podá Čuku njegove černe bukve in ga upraša brez smeha: „Verjameš, da sem čaravnica?“ — Čuk: „zdaj ne več“. — „Ali še misliš, da so Lahi hudobni in tatje vašega zlata?“ „Tudi ne več“. Verjameš, da so sploh čaravnice, ki bi le drugim škodovale, sebi pa koristiti ne mogle?“ Mislím da jih ni. Nato pa jaz Čuka uprašam: „Ali misliš, da bi se jaz toliko s knjigami ukvarjal, ako bi znal toliko čarovati, kolikor sem pred tabo poskušal“. — Čuk je odkimal. „Pa bukve, te stare bukve“, Čuk počasi in dvomljivo izgovori „imajo vendar čaravno moč, saj se jih še molj, voda in ogenj ne prime, kakor je mož terdil, ki jih je očetu prodal“. Stegnil sem roko po bukvah, zapalil sem žveplenko, in bukve so jele goreti. Ljudje, ki so memo hodili, so debelo gledali. Prišli so memo tudi moja mati, ostro so me pogledali in posvarili. Jaz sem pa djal: „Mati! kar sem storil, sem storil z dobrim namenom in iz ljubezni do bližnjega“. Čuk mi bo hvaležen“. Bukve so zgorele; črn pepel je vetrič odnesel na vert in vodo, odpihal je tudi Čukove muhe in norčije, ki je skesano gledaje v ostale platnice čislanih bukev zakričal: „Tudi te bukve so sleparija!“ — Videmljanom, posebno mlademu ženinu se je mudilo. Napregli so, in poslovlili smo se na večne čase. Naj jih Himenejev voz srečno pripelje v Videm in pred altar! —

Skokica.

(Konee.)

Pa porekó morda ženske: „Ali če bomo ravnale tako, kakor nam si svetoval poprej, zatirale bomo le zalego boljše, preden se izgodi, to je jajčica, boljše gosenice pa mešičke, ali vseh tako ne bo moč zatreti; poleg vsega tega se jih izgodi še veliko, ki nas bodo pikale.